

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1890.

Första Kammaren.

N:o II.

Tisdagen den 4 Mars.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Justerades protokollet för den 25 sistlidne februari.

Föredrogs å nyo och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts nedannämnda, den 1 i denna månad bordlagda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående tillstånd för Borås jernvägsaktiebolag att af bolagets skuld till riksgäldskontoret afbetala 300,000 kronor, m. m.;

2:o) angående statsbidrag för utrotande af ollonborrarne inom Hallands och Kristianstads län; samt

3:o) angående försäljning af en del utaf den så kallade lasarettstomten i Falun.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran statsutskottets den 1 innevarande mars bordlagda utlåtande n:o 8.

Vid föredragning af statsutskottets den 1 i denna månad bordlagda memorial n:o 28, med förslag till voteringsproposition i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i en fråga rörande anslagen under riksstatens sjetta hufvudtitel, godkändes den föreslagna voteringspropositionen.

Föredrogs statsutskottets den 1 innevarande månad bordlagda memorial n:o 29, angående ändring af 33 § i reglementet för riksgäldskontoret.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Föredrogs och lades till handlingarna lagutskottets den 1 i denna månad bordlagda memorial n:o 21, i anledning af Andra Kammarens återremiss af 4 punkten i utskottets utlåtande n:o 14,

Första kammarens Prot. 1890. N:o 11.

öfver ej mindre Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 67 § konkurslagen den 18 september 1862 och till lag angående ändrad lydelse af 3 § i lagen angående enskild sedelutgifvande banks, bankaktiebolags och sparbanks konkurs den 7 juni 1889, än äfven väckta motioner om ändringar i konkurslagen den 18 september 1862.

Vid föredragning af lagutskottets den 1 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 22, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 6 § i lagen angående tillsyn å förmyndares förvaltning af omyndigs egendom den 18 april 1884, biföll kammaren hvad utskottet i nämnda utlåtande hemställt.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets den 28 sistlidne februari och den 1 innevarande mars bordlagda memorial n:o 27, med förslag till voteringspropositioner i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i åtskilliga frågor rörande anslagen under riksstatsens nionde hufvudtitel, godkändes de föreslagna voteringspropositionerna.

Justerades fyra protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2,48 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Onsdagen den 5 Mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollen för den 26 sistlidne februari.

Anmälades och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtande och memorial:

n:o 1, i anledning af väckta motioner om ändring af §§ 6 och 13 riksdagsordningen; och

n:o 2, angående fullbordad granskning af de i statsrådet förda protokoll;

bevillningsutskottets betänkande n:o 2, angående vilkoren för försäljning af bränvin; samt

lagutskottets utlåtande n:o 23, i anledning af väckt motion om utarbetande af förslag till lag om samegandeskap i fast egendom.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Brehmer* under tolf dagar från och med den 8 i denna månad.

Företogs val af tjugufyra valmän för utseende af Riksdagens fullmäktige i Riksbanken och Riksgäldskontoret jemte deras suppleanter; och befunnos efter valförrättningens slut hafva blifvit till valmän utsedde:

herr Behm	med 86 röster
» Bohnstedt	» 86 »
» Boström	» 86 »
» Casparsson	» 86 »
» Ericsson	» 86 »
» Fock	» 86 »
» Gilljam	» 86 »
» Jönsson	» 86 »
grefve Klingspor, P. O. L.	» 86 »
herr Lithander	» 86 »
» Lothigius	» 86 »
» Odelberg	» 86 »

grefve Piper	med 86 röster
herr von Schulzenheim	» 86 »
» Stephens	» 86 »
» von Strokirch	» 86 »
» Stråle	» 86 »
grefve Strömfelt	» 86 »
herr Söderhjelm	» 86 »
friherre von Essen, R. J.	» 85 »
herr Flach	» 85 »
» Tamm, H. P. P.	» 85 »
friherre Barnekow, C. F. K.	» 84 »
herr Kockum	» 84 »

Företogs val af sex suppleanter till kammarens valmän för utseende af Riksdagens fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret jemte deras suppleanter; och befunnos efter valförrättningens slut hafva blifvit till suppleanter för nämnde valmän utsedde:

herr Sanne	med 74 röster
» Svedelius	» 74 »
» Fränckel	» 73 »
friherre Leijonhufvud, Sten	» 73 »
herr Mallmin	» 73 »
» Unger, A.	» 72 »

sedan ordningen mellan dem, som erhållit lika antal röster, blifvit genom särskilda lottningar bestämd.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 1 och 4 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 8, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel, innefattande anslagen till kongl. finansdepartementet.

1—3 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

4 punkten.

Anslag till skogs-
väsendet.

Herr Ekenman, Victor: Jag har vid här förevarande punkt, såsom kammaren täckts finna, fogat min reservation, och jag anholder nu att få angifva motiven härför.

Jag tillåter mig då först att i största korthet sammanfatta, hvad den fråga gäller, som här föreligger, sålunda: Kongl. Maj:t har, såsom inhemtas af kongl. propositionen, föreslagit den för-

bättring i den för jägmästarna i fjol bestämda lönestaten, att ett tredje lönetillägg af 500 kr. måtte för dem bestämmas, hvarigenom äfven en förbättring beträffande pensionen inträder, uppgående till ett belopp från 2,250 till 2,625 kr.

Detta Kongl. Maj:ts förslag har statsutskottet afstyrkt; och när statsutskottet dervid anfört såsom skäl — på sid. 21 i dess betänkande — att för en förändring i Riksdagens beslut föregående år måste framläggas *mycket tungt vägande skäl*, så är jag härutinnan alldeles ense med statsutskottet. Men jag är af olika mening med utskottet derutinnan, att jag har en annan uppfattning rörande skälens, om jag så får säga, *valör*. Hvad statsutskottet finner vara lätt nog, finner jag för min del vara tungt vägande, och jag har den uppfattning, att de, som i likhet med mig ville inom statsutskottet hafva ett bifall till Kongl. Maj:ts proposition, verkligen deraf framlade tungt vägande skäl. Vid organisation, som föranleder antagande af tjänstemän, synas mig två omständigheter vara att synnerligen beakta ur statens intresse. Den ena är den, att de tjänstemän, som staten för utförande af det ifrågasatta uppdraget måste anställa, göra tillräckligt arbete, så att icke staten nödgas antaga till uppdragets utförande ett större antal tjänstemän, än ett tillfredsställande deraf verkligen kräfver. Den andra sidan: att man också — jemväl ur statens intresse och icke ensamt såsom flere kanske föreställa sig ensidigt ur tjänstemännens — ser till, att tjänstemännen få en tillräcklig och lämplig ersättning för det arbete, de skola utföra, så att icke brödbekymren blifva alltför trängande; ty under sådana förhållanden kan icke någon tjänsteman utföra sitt arbete väl. Beträffande första delen af frågan, finner kammaren nogsamt af hvad här föreligger, att i det afseendet är gjordt, hvad göras bör. Man har inskränkt antalet af revir med 11, från 85 till 74. Det område, inom hvilket hvar och en af dessa tjänstemän skall tjänstgöra, är således betydligt större än förut. På samma gång man gjort detta, har man äfven pålagt tjänstemannen att inom detta större område utföra icke endast de förut vanliga arbetena, utan äfven åtskilliga andra, som förut icke ålegat honom. Arbeten, som ålegat boställsinnehafvare och arrendatorer, skola numera enligt organisationsplanen utföras af tjänstemännen vid jägeristaten. Dessa hafva, på samma gång som området för deras arbete vidgats, fått mera arbete inom detsamma. Således har deras arbete på två sätt ökats. Men beträffande ersättningen för detta arbete blef icke Kongl. Maj:ts förslag vid förra riksdagen till fullo godkändt, och följden deraf blef den, att tjänstemännen icke fått den skäliga godtgörelse för sitt arbete, som de borde hafva. Såsom saken nu ställer sig, hafva de till och med genom den indragning af extra inkomster, som samtidigt med organisationen egde rum, utan att motsvarande full ersättning lemnades, i flera fall fått sämre ställning i ekonomiskt hänseende än de hade förut. Detta synes mig

Anslag till skogs-
väsendet.
(Forts.)

vara, redan i och för sig, ett ganska tungt vägande skäl. Derjente har visat sig, att när denna organisation skulle utföras, och det hemställdes till vederbörande jägmästare om antagande af nya staten, ett stort antal vägrat att ingå derpå, så att resultatet af Riksdagens beslut förra året, hvarigenom en inknappning, en förändring skedde i hvad Kongl. Maj:t föreslagit, icke blef, hvad under debatten i denna kammare förespeglades, eller att tjänstemännen nog komme att med tacksamhet taga hvad som bjödes. Nej; ett stort antal har icke funnit sig i dessa trånga villkor, utan resultatet har blifvit ett uppskof med genomförandet af organisationen, och det kommer nog att dröja både ett och annat tiotal år, innan denna organisation kan fullständigt genomföras, just till följd af dessa ändringar. När det sålunda visats, att genom de förändringar, som Riksdagen sistlidet år vidtog i Kongl. Maj:ts proposition i ämnet, hinder mött för genomförande af den viktiga omorganisationen af skogsstaten, så synes mig detta, jemte hvad jag förut yttrat, vara skäl nog för ifrågasatta förändringen eller kanske rättare kompletteringen af berörda beslut.

Jag tillåter mig dock tillägga några ord till jemförelse med huru den enskilde går till väga i slika fall. Huru sparsam den enskilde affärsman eller godsegaren än må vara, ser han noga till, att de tjänstemän och betjente, som hafva vård om hans kassa eller sådana hans ekonomiska intressen, der kontrollen är svår, blifva aflönade på ett tillräckligt och tillfredsställande sätt, så att de hafva stort intresse att väl sköta hans angelägenheter. Jag tror att det är stort skäl att staten går till väga på samma sätt och icke af en missförstådd sparsamhet inknappar på löneinkomsterna för desse tjänstemän, som hafva vårdnad om statens skogar — en dess största rikedom. På grund af hvad jag nu tagit mig friheten anföra, tillåter jag mig yrka bifall till Kongl. Maj:ts förslag och afslag å statsutskottets betänkande i denna del.

Herr af Burén: Jag har icke förr vågat yttra mig i en lönefråga och har i allmänhet ej varit med om alla dessa anspråk på löneförbättringar, löneförhöjningar, ålderstillägg, dyrtidstillägg m. m., som till Riksdagen framkommit; men då jag nu i denna skogs-lönefråga har en annan mening, så ber jag få säga några ord.

För några dagar sedan yttrade en framstående talare i denna kammare om riksbanken, dess styrelse och förvaltning, huru angeläget det vore att väl vårda och sköta denna institution, hvori man ej kan annat än instämma. Men här, mine herrar, hafva vi en annan riksbank af vida större vikt och betydelse för vårt land, nemligen våra skogar. Från denna riksbank, om den väl vårdas, få vi icke allenast penningar, utan hvad mera är, ett helso-samt klimat. Desse jägmästare, som äro satte att vårda detta dyrbara arf af våra fäder, denna klenod, vår skog i vår höga nord, begära ett ålderstillägg af 500 kronor, som skulle öka budgeten

med 24,400 kr., ett belopp, som genom vaksamhet från deras sida mångdubbelt återgåddas, de begära detta, emedan de genom omorganisationen förlorat sportler och reseersättning vid tjänsteförrättningar, emedan deras ansvarsfulla göromål blifvit fördubbladé, emedan de eljest komma i en sämre ställning än förut och emedan de oundgängligen behöfva detta ålderstillägg för att kunna utan allt för stora ekonomiska bekymmer nödortfigt försörja sig och sitt hus. Enskilde skogsegare aflöna i många fall sina biträden bättre. Jag kan sålunda icke förstå det slut, hvartill statsutskottet kommit, utan yrkar därför, herr grefve och talman, bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

*Anslag till skogs
väsendet.
(Forts.)*

Herr Königsfeldt: Såsom af betänkandet synes, har jag icke deltagit i utskottets beslut i frågan, enär jag af sjukdom varit hindrad att öfvervara dess förhandlingar, och anser jag mig därför böra med några få ord redogöra för min ställning i frågan.

Jag anser, för min del, de skäl, som förebragts för bifall till Kongl. Maj:ts proposition, vara så tungt vägande, att de ovilkorligen borde hafva föranledt utskottet att gå till väga på annat sätt, än det gjort, och bifalla Kongl. Maj:ts proposition. Jag anser dem vara så tungt vägande, att det, utan afseende på det förhållandet, att förra Riksdagen afslog en liknande framställning af Kongl. Maj:t, icke bort se sig hindrad att nu bifalla densamma, och får jag, under åberopande af de skäl, som af de föregående talarne blifvit mera utförligt anförda, för min del yrka, att kammaren, med afslag å utskottets förslag, bifaller Kongl. Maj:ts förslag i frågan.

Herr Tamm, Hugo: Utskottets hufvudskäl för sitt afslag är, att Kongl. Maj:t icke anført nog tungt vägande skäl för att Riksdagen skall frångå sitt förra året fattade beslut.

Jag ber först att få i herrarnes minne återkalla de förhållanden, under hvilka föregående års votering skedde, som dock i denna kammare utföll med 56 ja mot 56 nej. De äro bäst karakteriserade af min granne till höger, som alltid uttrycker sig koncist och väl, och till föregående års protokoll har yttrat sig om ställningen. Hans ord lyda så: »jag är temligen förvissad om att, i fall det hade berott på Första Kammarens ledamöter inom statsutskottet att bestämma den ifrågavarande lönestaten, skulle icke någon nedprutning hafva skett uti hvad Kongl. Maj:t föreslagit.» Och såsom motiv, hvarför statsutskottets ledamöter i första kammaren gingo in på denna nedprutning, anför han vidare: »jag fruktar att bringa under gemensam votering ett alternativ, hvarur kunde framgå det resultat, att Riksdagen vid beviljandet af ett ordinarie anslag för upprätthållandet af en lönestat skulle uppställa det *vilkor*, att Kongl. Maj:t icke får verk-

Anslag till skogs-
väsendet.
(Forts.)

ställa ett fattadt beslut utan att först höra Riksdagen.» Det gälde föreslagen extra värnpligt för skogsstaten och, jag vågar påstå, att det var af denna orsak, som kammaren icke redan i fjol godkände den samma lönestat, som nu är framlagd.

Utskottet uttalar ett ogillande öfver att Kongl. Maj:t å nyo drager under Riksdagens pröfning en fråga, hvaröfver förra året afgafs utlåtande. Jag kan dock icke finna annat än att, då Kongl. Maj:t finner ett Riksdagens beslut icke öfverensstämma med rikets sannskyldiga bästa, han visserligen har rättighet och till och med skyldighet att å nyo draga frågan under Riksdagens pröfning. Honom bör för öfrigt icke vara förmenadt att göra detsamma, som hvarje riksdagsman gör med sina upprepade motioner.

Hvad nu sjelfva hufvudsaken angår, så är min åsigt, att genom det förra året fattade beslutet, en orättvisa blifvit begången emot en del af jägmästarna. Det visades redan då, att jägmästarna i Norrland hade en extra inkomst af de s. k. »tioöringarne» för utsyning, hvilken i medeltal för hvarje jägmästare uppgick till 2,395 kr. per år. Dessutom hade de i högsta lönegraden 3,000 kronor, alltså uppburu desse ett belopp af 5,395 kr. om året och i den lägsta lönegraden 3,895 kr. Genom Riksdagens beslut i fjol nedsattes detta belopp för de i högsta lönegraden med 1,295 å 1,495 kr. och i lägsta lönegraden med 795 till 995 kr. Det visar sig således, att, äfven om man tillägger den af Kongl. Maj:t nu äskade löneförhöjningen, så uppkommer i alla fall en förlust för dessa jägmästare i deras jägneinkomster med emellan 1,000 och 300 kr.

Det är ett ovanligt förhållande, att Riksdagen företager en löneroglering *nedåt*, samtidigt med att Riksdagen ålägger desse tjenstemän allt större och större skyldigheter, genom en utvidgning af deras arbetsområden i den mån afvittringen der fortgår. Men, säger man, för jägmästarna i Norrland är detta en orättvisa, men för dem i södra och mellersta Sverige är det så mycket bättre stäldt. Jag vågar påstå, att så icke är förhållandet, utom hvad de yngste jägmästarna angår. Den gamla högsta lönegraden var 3,000 kr., hvartill komma sådana ersättningar, som enligt Kongl. Maj:ts förslag skulle bortfalla men som hittills faktiskt i medeltal uppburits, eller 400 kr., således i högsta lönegraden 3,400 kr.; genom förra årets beslut sattes denna lönegrad till 3,500 kr. d. v. s. en höjning af 100 kr. Kongl. Maj:ts nu framlagda förslag innebar en höjning öfver gamla lönen med 600 kr. för de äldste. Jag ber då kammaren bemärka, att samtidigt med en så ringa förhöjning, hafva de blifvit ålagda betydande skyldigheter. Det har nemligen ålagts dem bland annat att öfvertaga icke mindre än 6,000 boställen med dertill hörande skogar, hvilka de skola *sköta* och icke blott kontrollera, såsom hittills, flere revir äro indragna, o. s. v.

Det har också visat sig, att förra årets löneroglering har haft

till följd att jägmästarna uttalat en allmän missbelåtenhet med densamma och detta är, enligt min tanke, icke så underligt. Men, svarar man mig, jägmästarna i Norrland hafva ju antagit detta. Ja, hvarför? De hafva antagit detta, emedan den extra inkomsten af de s. k. »tioöringarne» helt enkelt togs ifrån dem och de stodo i valet emellan att taga en förlust af i medeltal per högsta lönegrad 1,395 kr. och 1889 års stat eller qvarstå på gammal stat med en förlust af 2,395 kr., och då var valet ej fritt, de måste ingå på nya staten. Och såsom herrarna sett, äfven i södra Sverige har ett större antal jägmästare nekat att ingå på den nya staten. Orsaken dertill är, att det finnes en omständighet, som man ej omnämnt, men som dock är beaktansvärd. Jägmästarna hade förut, som jag sagt, 3,400 kr. och på den nya staten 3,500 kr. Uti begge ingå för en del boställen och dessas inkomst skall afdragas; vid en omtaxering för öfvergång på ny stat kommer boställsafkastningen antagligen ej oväsentligt att stegras och ett ej ringa afdrag å lönerna härigenom att ske, hvarigenom den nya staten ställer sig ännu sämre än synes. Då dessutom en förändring gjordes uti pensionsåldern, i det att den nedsattes, är det klart, att en jägmästare, då han icke får en högre pension i det ena fallet än i det andra, föredrager att bibehålla sin plats jemte lönen, till dess han är 70 år, emot att taga afsked vid en tidigare ålder. Jägmästarnes vägran att ingå på nya staten är således helt naturlig.

Det är dock icke, mina herrar, här fråga blott om en löne-reglering, några 100 kr. mer eller mindre. Utskottet har visserligen förbigått, men Kongl. Maj:t har tydligen framlagt hufvudskälen, hvarför denna fråga å nyo blifvit dragen inför Riksdagen, och de äro, emedan »systemålet med den utförda skogsregleringen är i väsentlig mån förfeladt genom den af Riksdagen vidtagna nedsättningen i jägmästarnes aflöningsförmåner.»

Jag har här en karta, som jag ber att få för kammaren framlägga. De med mörka färger betecknade reviren äro sådana, som icke kunnat regleras och der på lång tid en sådan reglering icke kan genomföras. Herrarne se hvilken trasig organisation härigenom är åstadkommen, och jag hemställer till kammaren, om det är värdt att åsidosätta ordnandet af hela skogsorganisationens genomförande för en så ringa utgift som 24,400 kr. till jägmästarnes aflöning. Är det verkligen skäl att uppskjuta en så angelägen sak som denna, hvilken just berör ett af Sveriges lifsintressen, skogshushållningen?

Vid dessa löner måste staten något rätta sig efter dem, den enskilde skogsegaren gifver, ty staten måste se till, att den kan få dugligt folk i sin tjenst. Jag behöfver icke heller framhålla vigten af en väl ordnad skogshandtering här i Sverige.

Jag tror mig således för närvarande hafva anfört de skäl, som nödsakat Kongl. Maj:t att framlägga den nu ifrågakvarande proposi-

Anslag till skogs-
väsendet.
(Forts.) tionen, emedan Riksdagen begått en *orättvisa* emot de norrländska jägmästarna, emedan det ej är någon proportion mellan det ökade arbete, man ålagt, och den ringa tillökning i lönen, som beskärts jägmästarna i södra och mellersta Sverige, och emedan slutligen, hvilket väl torde vara det viktigaste, hela skogsregleringen eljest är förfelad.

Det är på dessa grunder jag anhåller om bifall till Kongl. Maj:ts proposition och afslag på utskottets hemställan.

Herr vice talmannen: Det har redan blifvit erinradt derom, att denna fråga, vid sistlidet års riksdag, afgjordes genom kamrarnes samstämmade beslut på det sätt, att det tredje ålders-tillägget för jägmästarna afslogs. Statsutskottet har tillåtit sig anse, att det borde vara »mycket tungt vägande skäl», som kunde föranleda Riksdagen att, helst i en lönerегleringsfråga och så omedelbart efteråt, ändra sitt en gång fattade beslut. Det torde således vara skäl att granska de grunder, på hvilka en sådan ändring nu skulle fotas. Jag kan för min del icke finna, att uti den kongl. propositionen något annat nytt skäl blifvit framställt, än de stora svårigheter, som mött vid genomförandet af organisationen, emedan ett stort antal jägmästare, företrädesvis hörande till södra och mellersta Sverige, vägrat att ingå på den nya staten. Det kan icke falla mig in, att klandra dem därför. De hafva dervid icke gjort någonting annat än begagnat sig af sina rättigheter. Men å andra sidan kan jag icke tro, att en sådan vägran kan, ensam och i och för sig, vara ett skäl för Riksdagen att ändra sitt beslut. En motsatt åsigt skulle lemna vederbörande tjänstemannacorps nog mycket inflytande på löveregleringar. För att således Riksdagen skulle ändra sitt beslut, fordras enligt min uppfattning, att det påvisas, att den nuvarande regleringen är obillig eller orättvis. Den bevisning, som i det fallet kunde åstadkommas och som fullständigt öfverensstämmer med hvad som anfördes redan vid förra riksdagen, gäller jägmästarna i Norrland. Dervid är dock till en början att erinra, att, äfven efter Kongl. Maj:ts proposition, lönerегleringen för dessa jägmästare skulle blifva en lönerегlering nedåt och följaktligen det klander, som tillkommit statsutskottet, om också naturligtvis icke i samma mån, äfven tillkommer den kongl. propositionen.

Jag vill vidare erinra derom, hvad jag visst tror att jag tillät mig erinra i fjol, att en förändring i lönerегleringen för de norrländska jägmästarna skulle, enligt min tanke, mycket väl kunna föreslås, utan att den omfattade rikets alla jägmästare, och att Kongl. Maj:t äfven beträdd denna väg genom att bestå jägmästarna i Norrland, till följd af deras strängare tjänstgöring, något större tjänstgöringspenningar. Om dessa tjänstgöringspenningar än mera ökades, hade de, under den tid de varit i verksamhet, fått en högre aflöning, men man hade undvikit den fre-

stelsen att ovilkorligen stanna kvar i Norrland, som låg deri, att en högre aftöning också sedermera betingade en högre pension.

Beräffande rikets öfriga jägmästare, synes det mig att frågan väsentligen är beroende på, om den nya löneregleringen med de deraf följande åligganden, verkligen förhindrar dessa jägmästare, att genom enskildt förvärf något öka sina inkomster. Att det icke skulle blifva ett absolut vilkor, att de icke fingo med sådana förvärf sysselsätta sig, det framgår af den kongl. propositionen, ehuru domänstyrelsen förutsätter, att tiden dertill skulle blifva något knapp. Huru dermed verkligen kan komma att förhålla sig, derom kan ingenting annat än erfarenheten lemna upplysning, och om denna erfarenhet verkligen lemna den upplysning, att jägmästarna icke, oaktadt välvilja i det afseendet visats dem från domänstyrelsen, kunna sysselsätta sig med något, som lemna dem enskildt förvärf, om den erfarenheten vinnes, hvilket för öfrigt icke behöfver dröja alltför länge, då är tiden inne för Riksdagen att höja deras aftöning. I det skick, denna fråga för närvarande befinner sig, har jag icke tilltrott mig att inom statsutskottet frångå den ståndpunkt, som jag intog vid sistlidet års riksdag, och kan jag således icke annat än yrka bifall till statsutskottets framställning.

Herr Svedelius: Då jag i statsutskottet låtit anteckna mig såsom reservant i denna punkt, torde det tillåtas mig, att med några ord redogöra för orsakerna dertill.

Utskottet hänvisar till sitt yttrande förra året, »att för jägmästarna ifrågasatta högre löneförmåner än hvad med hänsyn till dessa tjänstemäns verksamhet och lefnadsförhållanden i öfrigt kunde anses skäligt.» Men hvad afser då denna verksamhet? Enligt min tanke är den af en synnerligen stor betydelse. Så väl för statens skogsvård som för de enskilda skogsegarne har det blifvit mer och mer klart, att det är nödvändigt att vid skogs-skötseln använda dugliga, kloka och skickliga män. Det synes nemligen vara alldeles uppenbart, att den verksamhet, som här är i fråga, är af en synnerligen omfattande beskaffenhet. Det gäller att utaf statens stora och värdefulla egendom kunna åstadkomma en afkastning, icke blott sådan som den varit förut, utan betydligt större. Vid en jemförelse emellan afkastningen från statens och den enskildes skogar skall man finna, huru obetydlig statens inkomst i sjelfva verket varit. Ett bättre förhållande har visserligen mer och mer börjat inträda, men ändock återstår ännu mycket att göra och ännu kan man i en högst betydlig grad öka afkastningen af statens skogar. Dertill fordras likväl i första rummet en dugande tjänstemannacorps. Dess verksamhet, jag upprepar det ännu en gång, synes mig vara af den beskaffenhet, att betydelsen deraf alldeles icke bör underskattas. Också hafva de större enskilda skogsegarne visat mer och mer håg för en

Anslag till skogs-
väsändet.
(Forts.)

rational skogsskötsel och börjat allt mera inse nödvändigheten utaf att väl aflöna sina tjänstemän för att sålunda kunna få dugande personer i sin tjänst. Det är af vigt att få dugliga tjänstemän, men det är af icke mindre vigt att få dem intresserade för hvad de hafva om händer, och det är af intresse för skogstjänstemannen, kanske mera än för mången annan, på grund af den långa tid, som åtgår, innan något resultat af hans verksamhet synes, att han får handlägga göromålen på samma område under en så lång följd af år som möjligt. Det är därför af största vigt att han lemnas tillfälle vinna sådant intresse för dessa göromål och icke nödgas finna det med sin fördel förenligt att söka en annan anställning. En betydande olägenhet uppstår därför i detta hänseende af att revirförändringen icke kunnat genomföras, så snart som Kongl. Maj:t önskat och att denna nu, med bibehållandet af Riksdagens beslut förra året, väl får anses vara undanskjuten till en aflägsen framtid. Derunder blifva nemligen icke obetydliga skogsområden i händerna på personer, som icke veta huru länge de skola der bibehållas, ty vid en blifvande reglering flyttas värden om en del områden öfver på andra tjänstemän, och intresset mattas utan tvifvel, då utsigt icke finnes att se frukterna af en utöfvad verksamhet.

En annan vigtig sak är att skogen skötes systematiskt och efter en fullständig plan. Naturligtvis har man tänkt sig, att vid revirförändringens genomförande, vissa regler för de olika områdena skulle komma att tillämpas. Detta kan ju icke komma till fullt utöfvande, så länge planen icke kunnat genomföras.

Det har vidare framhållits, att förra Riksdagens beslut skulle, i principiellt hänseende, vara ett hinder för att i år, så kort tid efteråt, vidtaga den ändring, som nu blifvit ifrågasatt. För min del kan jag icke förstå, att, om man kommit till öfvertygelse om, att ett misstag blifvit begånget, man icke bör så fort som möjligt rätta detsamma. Deruti, att en del jägmästare icke velat gå in på den nya staten, vill jag icke se någon strejk af dem. Det har varit deras fullkomliga rättighet. Det är dock mindre för deras egen skuld än för den vigt, jag sätter på att regleringen blir genomförd, som jag ansett det vara af stor betydelse, att detta tredje ålderstillägg blir beviljadt. Derigenom häfvas deras betänkligheter att ingå på nya lönestaten, och regleringen blir sålunda genomförd.

För öfrigt synes det mig vara uppenbart, att, med den stora betydelse, som ligger uti att skogarne blifva ordentligt och väl skötta, hvilket jag förut påpekat, man så mycket som möjligt bör undvika att statens jägmästare sysselsätta sig med enskilda göromål. Utan tvifvel finnes för dem ett verksamhetsfält inom statens skogsvård, tillräckligt stort att odeladt egna sig åt. Jag tror icke att det är nyttigt att de, utaf ekonomiska skäl, tvingas att söka förvärf på enskilda områden.

På grund af hvad jag nu haft äran anföra, ber jag att få *Anslag till skogs- väsendet.* yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition. (Forts.)

Herr Fränckel: Då Kongl. Maj:t funnit det vara nödvändigt, att redan vid denna riksdag göra framställning om en ändring i den förra året fastställda staten för jägmästarne, har jag så mycket mer ansett det vara min skyldighet att granska de skäl, som Kongl. Maj:t haft för en sådan förnyad framställning. Då måste jag naturligtvis tillse, huru hela denna lönefråga från början är stäld och huru vida de löner, som, vare sig såsom minimum eller maximum, ansetts för dessa tjänstemän vara behöfliga, också äro afpassade efter de fordringar, som man ställer på dessa personer.

Ser jag då efter hvilka prestanda, som erfordras för en jägmästare, så är det, utom studentexamen, en treårig kurs vid skogsinstitutet och derefter en ganska lång gradpassering, så att det icke kan vara möjligt för dem att, förr än vid 37 års ålder, erhålla ordinarie befattning. Om jag då till den lön, som vid förra riksdagen blef fastslagen såsom minimilön för dessa tjänstemän, eller 2,500 kr., lägger det lönetillägg, som vid förra riksdagen beslutades, nemligen två ålderstillägg på 500 kr. vardera, så finner jag, att maximilönen för jägmästarne uppgår till 3,500 kronor. Att Kongl. Maj:t vid ärendets pröfning å nyo, funnit denna lön för låg, det torde vara klart för hvar och en, som vill jemföra hvilka fordringar man numera, som nämndt är, ställer på dessa tjeustemän. Jag finner då, att Kongl. Maj:t haft synnerligen goda skäl att för Riksdagen påvisa, att det beslut, som förra gången fattades, att sätta lönen ned till maximum 3,500 och icke, såsom Kongl. Maj:t föreslagit, till 4,000 kr., varit mindre klokt. Under sådana förhållanden skulle jag, redan af den anledningen, anse det vara skäl att frångå det beslut, som förra Riksdagen fattade, och till hvilket jag med min röst då bidrog.

Här hafva dock från Kongl. Maj:t framkommit viktigare skäl än dessa. Hela den organisation, som Riksdagen förra året beslutade och hvilken på så många håll berömdes såsom varande i sakens intresse, har nemligen nu blifvit rubbad, genom den lilla ändring, som förra Riksdagen vidtog. Om jag äfven här vill möta den anmärkning, som så ofta framställes emot staten, att staten icke kan med ekonomi sköta industriella anläggningar, så frågar jag, huru detta skall kunna vara möjligt, då man på ett sådant sätt som nu vill, genom att vägra en liten löneförhöjning, förderfva denna goda organisation. Jag frågar eder, mine herrar, om en privat person hade till sin disposition alla dessa dyrbara egen- domar, som af skogsstaten skall skötas, och man genom denna fick en sig ständigt ökande inkomst, som med statens skogar är förhållandet, om denne privata person ett enda ögonblick skulle tänka på att med 500 kr. nedsätta lönerna för de tjänstemän, som

*Anslag till skogs-
väsendet.
(Forts.)*

anses väl uppfylla sina åligganden. Jag är öfvertygad om, att så icke skulle kunna ske och den privatperson, som så sköter sina tillgångar, kan icke hafva någon förhoppning om en ökad inkomst af sina egendomar.

Om jag nu, af de skäl, som Kongl. Maj:t anfört, anser att utskottet bort tillstyrka Kongl. Maj:ts proposition oförändrad, har jag äfven ansett det vara min skyldighet att bemöta de skäl, som här blifvit anförda af hufvudsakligt innehåll, att man icke borde frånträda det beslut, som förra gången fattades. Då säger man, att detta beslut icke bör frånträdas förr, än man erhållit bevis på, att det varit origtigt. Jag hemställer till eder, mine herrar, om icke sådant bevis skulle blifva mycket mera dyrköpt, än om man nu bifaller denna lilla förändring, som Kongl. Maj:t i samråd med domänstyrelsen ansett vara för den ifrågavarande institutionen af behovet påkallad. Jag tror, att, ifall man lyckades få ett sådant bevis, det kanske skulle vara för sent att bifalla förändringen, och då är den gjorda förlusten så stor, att den många gånger om täcker den lilla löneförhöjning, som nu begäres.

Man har vidare sagt, att man icke bör tillåta tjänstemän att utöfva något inflytande på Riksdagens beslut. Nej, dermed är jag fullt på det klara, och det är också min åsigt. Men då dessa tjänstemän af diskussionen vid förra riksdagen funno, att man, såsom ett motiv för den då gjorda förändringen, ansåg att, »då Kongl. Maj:t afprutat alla afgifterna för utstämplingen, man deröfver borde kunna gå ett steg längre och afpruta ett lönetillägg och ansåg detta icke vara af någon betydelse», när sådana skäl kunna tala för ett beslut, som fattades med endast en rösts majoritet, då förvånar det mig icke, att dessa tjänstemän söka göra sitt inflytande gällande.

Det har äfven blifvit sagdt, att man först borde få erfarenhet om, huru vida dessa tjänstemän kunna få någon enskild förtjänst bredvid den nu satta lönen. I detta fall tyckes mig, att man vill gå i alldeles motsatt riktning mot hvad så väl Kongl. Maj:t som domänstyrelsen vid organisationens uppställande gjort. Man ville nemligen i organisationen, genom att ålägga dessa tjänstemän att sköta statens domäner, söka frångå dem all enskild verksamhet, och man har, för åtagande af enskilda arbeten, uppställt det vilkoret, att detta endast får ske med domänstyrelsens särskilda medgifvanden. Vill man nu försöka införa den enskilda verksamheten på nytt, har man verkligen tagit bort en organisation, som varit föremål för en föregående riksdags beslut.

Det har icke heller påvisats, att dessa tjänstemän på sina resor hafva den extra inkomst, som man, vid lönedessättningen velat framhålla. Äfven beträffande dessa resor är en ändring gjord, så att en tjänsteman för vissa resor icke får uppbara något annat än resekostnadsersättning — men icke dagtraktamente. De af herrarne, som hafva någon erfarenhet om i hvad mån kostnaden

för en tjänsteman stiger, då han måste företaga långa resor och dervid icke har någonting annat att lefva utaf än sin lön, på hvilken han dessutom skall försörja sin familj, böra veta, att resor blifva för dem ganska dyra. När dertill kommer, som man velat framhålla, att det gäller skötandet af stora statsegendomar, kan jag, för min del, icke finna annat, än att det skulle lända denna Riksdag till heder, om den på grund af de skäl, som i den kongl. propositionen anförts, ändrade sitt en gång fattade beslut, hvadan jag ber att få tillstyrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

*Anslag till skogs-
väsendet.
(Forts.)*

Herr Casparsson: Hvad har inträffat, som skulle förmå Riksdagen att nu frånträda en löneroglering, som den föregående året fastställt? Jo, det har, såsom min ärade granne till venster redan erinrat, visat sig svårt att tillämpa den nya lönerogleringen. Detta är frågans väsentliga innebörd. Men hvaraf hafva dessa svårigheter uppkommit? Deraf att åtskilliga af de gamle jägmästarne, hvilka man hoppats skulle taga afsked, om de erhöle lögre pension, icke gjort detta, emedan de icke fått pension till högre belopp än det, hvar till de efter den gamla lönestaten varit berättigade. Men bygger man en löneroglering på så lös och bräcklig grund, då kan jag icke finna underligt, om den ej kan på en gång genomföras. Detta är dock ett fel, som försvinner med åren, så att jag tror, att man i det hänseendet kan taga saken lugnt.

Här har mycket talats om nödvändigheten att väl aflöna jägmästarne. Det är fullkomligt *sant*. Men det är icke *nytt*, ty alldeles samma skäl förefunnos i fjol, då Riksdagen bestämde det nuvarande lönebeloppet. Jag medgifver villigt att lönebeloppen äro små. Men jag är icke villig att medgifva att de äro *för små*, och i valet mellan två onda ting får man välja det minst onda. Det var skälet, hvarför ledamöterna från Första Kammaren inom statsutskottet ingingo på den löneroglering, som i fjol blef af Riksdagen beslutad. Från andra sidan ville man nemligen nedpruta lönefömanerna ännu mera, oberoende af det af min venstra granne nyss omnämnda vilkoret, och för att icke äfventyra både det ena och det andra under en gemensam votering, ansåg man sig böra gifva efter beträffande det tredje lönetillägget.

Min granne till venster har talat om, att penningfrågan är obetydlig. Det är sant. Men principfrågan är viktigare, ty jag tror, att det är en ganska allvarlig sak, om Riksdagen så lättvindigt behandlar ärendena, att det ena årets beslut frånträdes året derefter. För öfrigt vill jag erinra derom, att flere än jägmästarne finnas, som också måste lefva, och det är min öfvertygelse att, skulle Riksdagen nu frånträda det beslut, som i fjol fattades, det för framtiden blir ganska svårt att genomföra en löneförbättring för personer och stater, som lika väl som, och kanske mera än jägmästarne, behöfva en sådan.

Anslag till skogs-
väsendet.
(Forts.).

Om frågan nu faller, så skall den likväl helt säkert återkomma, och jag är fullt viss, att i den mån som statens inkomster af skogarne växa, Riksdagen också skall vara benägen att lemna det tredje ålderstillägget.

Men att redan nu ifrågasätta detta, tror jag är att väcka frågan för tidigt, ty jag håller och har alltid hållit derpå, att Riksdagen bör respektera sina egna beslut. Derför har jag inom utskottet icke kunnat annat än motsätta mig den ändring, som Kongl. Maj:t nu föreslagit, och i enlighet med denna uppfattning nödgas jag här yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Evers: Då så många föregående talare betonat det berättigade i det tredje ålderstilläggets beviljande åt jägmästarna, skulle jag kunna inskränka mig till att förena mig med dem och yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Men då här af några andra talare blifvit framställt åtskilligt mot detsamma, som jag skall söka bemöta, ber jag kammaren ursäktas, om jag möjligen i och för sammanhanget i mitt anförande skulle komma att upprepa några af de skäl och siffror, som af en ärad talare, herr Tamm, förut framhållits.

Kammarens högt ärade herr vice talman har betonat, att för att ändra det beslut, som Riksdagen förra gången fattat, fullt giltiga skäl icke blifvit för utskottet förebragta, alldenstund det icke visat sig, att den lönereglering, som af förra Riksdagen fastställdes, vore obillig. Jag skall be att med några ord få visa, att så likväl är förhållandet. Hvad då först angår jägmästarna i Norrland, så har, på sätt herr Tamm redan framhållit, från dem tagits de extra inkomster, som hufvudsakligen hemtats af de s. k. utsyningsafgifterna. Då löneregleringen för skogsstaten förlidet år behandlades inom denna kammare, hade jag äran visa, att dessa extra inkomster utfallit olika i olika revir. Enligt en i domänstyrelsen då verkställd utredning, hade dessa under de senare åren i medeltal för hvarje revir uppgått för 11 lappmarksrevir till 2,740 kronor, i 17 andra revir, der dylik utsyning och utstämpling å stockfångstskogar egt rum, till 1,258 kronor, men i de 11 sydligaste af de norrländska reviren, hvaraf 2 skulle indragas, till endast omkring 100 kronor. Läger man nu dertill den aflöning, som jägmästarna, enligt gamla staten, hade i högsta åldersklassen, nemligen 3,000 kronor, så finner man, att deras sammanräknade inkomster varierat mellan 3,100, 4,258 och 5,740 kronor. Jemför man nu härmed hvad de i stället enligt nya staten skulle få, så har det redan blifvit framhållet, att de i högsta lönegraden med två ålderstillägg, erhöle 3,500—4,100 kronor, beroende derpå, att tjänstgöringspenningarna i Norrland äro olika bestämda för olika revir. När genom Riksdagens förlidet år fattade beslut dessa så kallade utsyningsafgifter blifvit indragna till statsverket, hvilket afven gäller för jägmästare, som kvarstå å den gamla staten, så

hade naturligtvis jägmästarna att välja emellan att antingen kvarstå på den gamla staten och då åtnöjas med endast 3,000 kronors inkomst eller ock antaga den nya löneregleringen med inkomst från 3,500 till 4,100 kronor. De hade ju under sådana förhållanden ej annat att göra än att gå in på den nya staten. Man finner häraf huru, med undantag af några jägmästare i södra Norrland, jägmästarna i det öfriga Norrland förlorat högst väsentligt genom denna lönereglering, och med visshet kan antagas, att derest valet stått dem öppet att få bibehållas vid den gamla aflöningen plus utsyningsafgifterna skulle, om jag undantager dessa nyssnämnde jägmästare i södra Norrland, samtliga de öfrige vägrat ingå på den nya staten. Detta förklarar, hvarför ej flera än 18 i ordinarie tjänst varande jägmästare uppgifvit sig vilja kvarstå på gammal stat.

*Anslag till skogs-
väsendet.
(Forts.)*

Hvad mellersta och södra Sverige beträffar, ställer sig förhållandet der ingalunda bättre. Af dervarande 33 ordinarie jägmästare hafva ej mindre än 14 förklarat sig icke vilja ingå på den nya staten, och detta oaktadt de måste ställa sig den nya instruktionen till efterrättelse samt vidkännas indragning af förutvarande extra inkomster, som jag jemväl för lidet år i mitt anförande visade uppgått till cirka 400 kronor i genomsnitt. Hvad bjuder man dem i stället? Jo, 3,500 kronor, det vill säga 100 kronors tillökning. Hvad skola de göra för dessa 100 kronor? Först och främst få de genom revirens indragning sina tjänstgöringsområden utvidgade; dessutom skall dem åläggas, icke den kontrollerande verksamhet, de hittills haft vid tillsynen af boställsskogarne, utan numera den direkta skötseln och vården af dessa skogar, hvilka i somliga revir uppgå till 1 à 200 och i andra till öfver 300 stycken. När de på så sätt fått sina verksamhetsområden utvidgade och tillika fått sig ålagda så många nya förrättningar, är det icke möjligt, att de, såsom herr vice talmannen antydde, skola kunna hemta någon synnerlig inkomst genom att lemna sitt biträde åt enskilda skogsegare. Domänstyrelsen har, på sätt den senaste ärade talaren påpekade, i sitt förslag till omorganisation af skogsstaten utgått från den åsigten, att man bör gifva jägmästarna full sysselsättning, men också tillse, att de få skäligen ersättning för sitt arbete. Men detta hafva de icke fått. Om de 33 jägmästarna i mellersta och södra Sverige, af hvilka 27 nu äro i högsta åldersklassen, fått behålla de extra inkomster, som blifvit dem beröfvade, och ej genom den nya instruktionen fått sin verksamhet ökad, så skulle otvifvelaktigt äfven flertalet af dem vägrat ingå på den nya staten. I de öfriga 6 reviren, som innehafvas af yngre jägmästare, blir aflöningen för dem i vidsträcktare mån förbättrad. Här af följer, att endast för desse senare och för några jägmästare i södra Norrland inträffar en löneförbättring, då deremot flertalets ställning i detta hänseende blifvit försämrad.

*Anslag till skogs-
väsendet.*
(Forts.)

Det har äfven blifvit antydt, att med skyldigheten att ingå på den nya staten följer: dels att innehafvande boställen skola å nyo uppskattas; dels att tjenstgöringsområdena ökas samt slutligen, och icke minst, skyldigheten att vid 65 års ålder taga afsked med en pension, som icke med ett enda öre öfverskrider det äldre pensionbeloppet, nemligen 2,250 kronor, som äfven nu på gammal stat kommer dem till del vid ett senare afskedstagande. Tungt vägande skäl, att rättvisa och vederbörligt vederlag skola jägmästarna gifvas, äro sålunda enligt mitt förmanande för handen.

Af nuvarande antalet revir, 45 stycken, inom mellersta och södra Sverige skola 7 stycken indragas, så att antalet blefve 38. Denna indragning låter sig ej göra på lång tid, ehuru skogsstaten till den grad blifvit vanlottad, att 12 revir för närvarande skötas af tillförordnade jägmästare. På den karta, som nyss blifvit förvisad och hvarå såväl de revir, som skola indragas, som ock de revir, der jägmästarna förklarar sig ej vilja ingå på ny stat, samt dem angränsande revir, som skola regleras, finnas angifna, kan man finna, att dessa områden utgöra en betydlig del af landet, och jag föreställer mig därför, att domänstyrelsen haft full anledning att med anmälan härmed i underdånighet hos Kongl. Maj:t hemställa om nådig propositions afgifvande för beviljandet af det tredje ålderstillägget. Här af blefve äfven en följd, att, då pensionen för jägmästarna varder höjd från 2,250 kronor till 2,625 kronor, detta i sin mån äfven kommer att verka derhän, att regleringen, som nu är uppskjuten till en aflägsen framtid, inom den närmaste tiden kan genomföras, då antagligen af de 18 jägmästare, som qvarstå på gammal stat, de allra fleste skola ingå på den nya.

Jag tror mig härmed hafva visat, att den reglering af jägmästarnes löner, som förra Riksdagen fastställt, långt ifrån att vara en löneförbättring, för flertalet tvärt om är en löneförsämring, ty på samma gång man beröfvat dem deras extra inkomster, har man beslutat öka dess tjenstgöringsområden genom indragning af icke mindre än 11 revir, utan dessutom tillagt dem en högst väsentlig ökning uti dess arbeten med skogsskötseln af alla dessa intill ett antal af cirka 5,500 stycken ecklesiastika, civila och militieboställen med en areal af öfver en million tunnland, hvilka de nu enligt den nya instruktionen äro skyldige handhafva. Här af framgår, att den af sistlidne Riksdag fastställda lönerreglering icke var billig, utan att rättvisa påfordrar, att det nu ifrågasatta tredje ålderstillägget varder jägmästarna beviljadt, hvarigenom den allmänna misstämning, som nu är rådande hos dem, undanrödjes. Här har framhållits, att man gerna skulle vilja gifva åtminstone de norrländske jägmästarna en förbättring i deras lönevilkor, men jag tror mig af det förut anförda hafva visat, att äfven de öfrige jägmästarna i mellersta och södra Sverige äro lika berättigade till samma förmån.

Till sist ber jag få erinra, att under den öfverläggning om *Anslag till skogs-*
 grundskatteafskrifning, som här förliden lördag egde rum, fram- *väsändet.*
 hölls såväl af hans excellens herr statsministern som ock af en *(Forts.)*
 annan ärad talare, att till de ökade statsinkomster, som under
 framtiden vore att påräkna, kunde äfven hänföras afkastningen
 från statens skogar. Jemte det att äfven jag är öfvertygad härom,
 beror detta ytterst derpå, att närmaste skötsel af dessa skogar
 handhafves af dertill fullt kompetente personer. I den mån full
 kännedom om skogarne vinnes, och dess tillgångar komma till
 användning, är det statens oeftergifliga pligt att sörja för att
 skogarnes framtida afkastningsförmåga ej allenast bibehålles
 utan äfven ökas, hvartill fordras icke allenast kunnige, utan sjelf-
 ständige och för sitt fack nitiskt intresserade revirförvaltare. Jäg-
 mästaren skall derjemte bland andra förrättningar äfven bevaka
 kronans rätt vid afvittringar, storskiften och landtmäteriförrätt-
 ningar, der för kronan stora ekonomiska intressen stå på spel,
 hvadan dertill fullt pålitliga och oberoende personer erfordras.
 Då, på sätt här förut blifvit antydt, skogsmedlen under de senare
 åren vuxit så, att de för närvarande uppgå till omkring 3 mil-
 lioner kronor årligen, torde den summa, som här är i fråga, nem-
 ligen 24,400, vara af den obetydlighet, att Riksdagen ej bör under-
 låta att bevilja densamma.

Jag får på grund af hvad jag här haft äran anföra yrka
 afslag å utskottets hemställan och bifall till Kongl. Maj:ts
 proposition.

Herr Boström: Till de skäl, som nyss anförts af herr vice
 talmannen för bifall till statsutskottets föreliggande betänkande,
 har jag för min del icke mycket att tillägga. Då jag inom stats-
 utskottet, i likhet med sistlidet år, varit med om att afpruta ett
 tredje ålderstillägg för jägmästarna, har detta hufvudsakligen skett
 därför, att jag ansett löneinkomsterna för jägmästarna i södra
 och mellersta Sverige vara fullt tillräckliga. Förhållandet har hit-
 tills varit, att de uppburit ganska mycket deraf att de skött en-
 skilda personers skogsegendomar. Nu vet jag visserligen, att dessa
 tjänstemän, med anledning af föregående Riksdags beslut, icke
 längre hafva rättighet att sysselsätta sig med skötsel af enskildes
 skogar utan med domänstyrelsens medgifvande. Till dess visadt
 är, att ett sådant medgifvande icke kommer att dem lemnas, tror jag,
 att de för närvarande hafva en tillräckligt hög aflöning. Så är der-
 emot icke förhållandet med jägmästarna i Norrland. Jag erkänner
 villigt, att deras löneinkomster blifvit försämrade genom den löne-
 reglering, som vid 1889 års riksdag fastställes, men jag tror, i
 likhet med herr vice talmannen, att en förbättring i deras löne-
 vilkor bäst kan ske derigenom, att det lönetillägg, i form af för-
 höjda tjänstgöringspenningar, som då tillerkändes jägmästarna i
 Norrland, skulle komma att ytterligare höjas. Det är på dessa

*Anslag till skogs-
väsendet.
(Forts.)* skäl som jag icke kunnat frångå den ställning, jag i denna fråga intog vid förlidet års riksdag.

Jag tillåter mig därför yrka bifall till statsutskottets förslag.

Herr Tamm, Hugo: Jag vill blott i största korthet upptaga några mot det kongl. förslaget här anförda skäl, hvilka icke blifvit bemötta.

Herr vice talmannen framställde den tanken, att de enskilda förrättningarna i någon mån skulle kunna bereda ersättning åt jägmästarna i mellersta och södra Sverige. I detta hänseende ber jag få framhålla, att de, enligt den nya instruktionen, äro förbjudna att åtaga sig dylika enskilda förrättningar, så vida de icke i hvarje fall af domänstyrelsen fått särskild tillåtelse, hvarigenom äfven denna iukomst, som jägmästarna förut haft, blifvit betydligt inskränkt.

Min ärade granne till höger anförde, att principfrågan vore i detta fall så viktig, att man nu icke borde frånträda Riksdagens förlidet år fattade beslut. Det är dock en enkel sanning, att Riksdagen ingalunda är ofelbar. Den försökte i fjol att på billigaste sätt åstadkomma en reglering och organisation af hela skogsstaten. Men det har dervid händt Riksdagen, såsom det lätt händer hvar och en af herrarne under dylika försök, att det icke lyckats. Har då ett sådant Riksdagens beslut visat sig utförbart, så synes mig det rätta sättet vara att så fort som möjligt göra erforderlig ändring deri, och det är just detta, som nu skulle ske genom att antaga Kongl. Maj:ts förslag.

Samme talare yttrade äfven, att, skulle skogsinkomsterna stiga, då skulle man må hända vara villig att bifalla detta. I detta afseende hänvisar jag till den ofantliga stegring i dessa inkomster, som skett i fjolårets och detta års budget, hvaraf framgår, att vi på vår skogsskötsel hafva en nettobehållning af ungefär 2,500,000 kronor.

Dessutom vill jag fästa uppmärksamhet vid en annan omständighet, nemligen den, att denna corps har sedan lång tid tillbaka kämpat för statens rättigheter, mera okontrollerad än kanske någon annan i vårt land. Dock kan jag nämna flera jägmästare i Norrlands revir, hvilka på sin ålderdom lemnat dessa, lika fattige som de kommit dit, och trotsar, att ens någon enda skall kunna uppgifvas, som samlat någon förmögenhet genom att svika sin pligt. Det är dyrt att sätta lönerna så, att en corps' häfdvunna redbarhet kan blifva skadad. Denna synpunkt utgör ett ytterligare skäl för mig att vidhålla mitt yrkande på bifall till Kongl. Maj:ts förslag i förevarande punkt.

Herr Casparsson: Vill man, såsom här skett, åberopa erfarenhetens vittnesbörd, då tror jag, att man bör hafva en något längre erfarenhet än som i detta fall står oss till buds. Denna

lönereglering trädde i verket i och med 1890 års ingång, men i dag skrifva vi den 5 mars 1890! Kan man då med skäl tala om erfarenhet?

*Anslag till skogs-
väsendet.
(Forts)*

Jag yrkar fortfarande bifall till utskottets förslag.

Herr statsrådet friherre von Essen: Ehuru jag icke varit i tillfälle att åhöra den diskussion, som här egt rum i föreliggande fråga, kan jag dock icke underlåta att säga några ord till försvar för Kongl. Maj:ts proposition.

Det sista ord jag hörde af den siste ärade talaren, tycktes mig syfta derpå, att man borde förbida någon längre erfarenhet, innan man hade skäl att frångå hvad förra Riksdagen beslutat. Jag föreställer mig att de föregående talare, som uppträdt till förmån för Kongl. Maj:ts proposition, redan hafva upplyst kam-maren om de olägenheter, som uppkommit af den i fjol beslutade regleringen. Att dessa olägenheter, derigenom att, bland annat, 20 revir icke kunnat regleras, äro ganska stora, lär väl vara påtagligt. Man kan ju icke neka, att det är af vigt, att de jägmästare, som få revir sig tilldelade, också fortfarande få sköta dem, och att de skola med mera intresse egna sig åt vården af sitt revir, om de äfven få njuta frukterna af sina mödor. Dessutom kan det dröja ganska länge, innan en del af dessa äldre jägmästare uppnått åldern af 70 år, hvartill de nu hafva rättighet att tjänstgöra, men under denna öfvergångstid skall till viss grad skogsvården blifva sämre. Man må icke förutsätta att skogen vårdas illa af dessa gamla jägmästare, men det är väl gifvet, att med större energi och kraft måste skogskulturen bedrifvas, om de yngre redan nu få skogsskötseln sig anförtrodd. Vigten af att statens skogar vårdas väl har för mig varit hufvudskälet att tillstyrka Kongl. Maj:t att framlägga detta förslag för Riksdagen, och jag skulle anse mig hafva svikit min pligt, om jag icke låtit Riksdagen å nyo pröfva denna fråga. Här gäller det nemligen icke blott att genom rationel vård af statens skogar hämma skogs-förödelsen utan ock stora inkomstbelopp, som staten förväntat af sina skogar. Från denna synpunkt torde det vara skäl att taga i betraktande, om icke saken vore väl värd denna lilla uppoffring af 24,400 kronor, helst då man jemväl betänker obilligheten deruti, att jägmästarne fått betydligt ökad tjänstgöringsskyldighet, men delvis lägre aflöningsförmåner än de förut hade.

Jag tror mig icke behöfva upprepa, huru dessa aflönings-förhållanden gestalta sig enligt Riksdagens i fjol fattade beslut. Att de yngre jägmästarne genom denna reglering fingo någon löne-förbättring, är en sanning. Men i södra och mellersta Sverige är deras antal blott 6.

För min del är jag lifligt intresserad af framgången af Kongl. Maj:ts förslag, och jag skulle anse önskvärdt, om Första Kam-maren dertill ville lemna sitt bifall.

Anslag till skogs-
väsendet.
(Forts.)

Herr Berg: Till de skäl, som förut här blifvit frambragta och i Kongl. Maj:ts proposition intagna för bifall till det ifrågasvarande tredje ålderstillägget, ber jag att få tillägga endast några ord, på den grund att en betydlig del af jägmästarecorpsen är förlagd i den nordligaste delen af landet, särskildt i Norrbottens län, och enär dessa jägmästare ömtåligt träffats af den lönereglering, som senast blifvit genomförd och som bragt dem i sämre lefnadsvilkor än de förut hade.

För mig synes statens välförstådda intresse fordra, att denna fråga tages från synpunkten af billighet och klokhet. Jägmästarna utöfva sitt yrke under ogynsamma förhållanden. Deras viktigaste tjensteåligganden förrättas under resor, som hålla dem fjerran från deras hem, hvarigenom denna tjänst blir både dyrbar och tung. Deras hem äro ofta belägna långt från kusten och, åtminstone i de nordligaste delarne af riket, ibland äfven långt från de större orterna och städerna, hvarifrån de likväl måste hemta en betydlig del af sina lifsförnödenheter, och dit de måste sända sina barn för uppfostran. De äro således i förhållande till andra tjenstemän i den ställningen, att deras lefnadskostnader blifva jemförelsevis tyngre. Då dessutom deras arbete är ansträngande och helso-pröfvande, så synes mig billigheten fordra, att de äfven äro aflönade i likhet med andra tjenstemän af liknande art. Men härjemte tillkommer en särskild omständighet, som här icke är berörd, men som för mig är i ganska hög grad öfvertygande, nemligen den, att desse tjenstemän, till följd af rättigheten och skyldigheten att under hand försälja vissa slag af virke från statens skogar, i ganska vidsträckt och betydande mån äro uppbördsmän. Såsom exempel härpå vill jag anföra, att jag flera gånger i en enda remiss fått emottaga 10-, 15- à 25,000 kronor, som influtit på grund af dylik försäljning. Tjenstemän, som utan att tillräckligt kunna kontrolleras på så sätt handhafva statens kontanta medel, måste aflönas så, att deras näringsbekymmer äro någorlunda häfda. Detta bjuder klokheten. Man kan visserligen tala om principer och analogier vid löneregleringars bestämmande, och staten kan verkligen i sådana fall i allmänhet handla efter en viss princip och betala lägre löner än den enskilde. Men då det gäller en affär och, såsom här, specielt en trävaruaffär, då är staten nödgad och tvungen att följa med affärsrörelsen och betala hvad en ärlig och trogen tjenare är värd på den allmänna marknaden. Från denna synpunkt, mine herrar, och den är icke den minst viktiga för statens ekonomi, anser jag pligten bjuda mig att yrka bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Reuterswärd: Här har talats om nödvändigheten för statsutskottet och framför allt för Riksdagen att fasthålla vid principer, och ingen kan önska det hellre än jag, för så vidt principerna äro rigtiga och kloka. Men om en princip visat sig icke

vara hållbar, så anser jag det för hvares och ens pligt — äfven Riksdagens — att så fort som möjligt frångå en sådan princip. Den principen, som statsutskottet tyckes följa, är att med eller utan skäl pruta på alla Kongl. Maj:ts framställningar och förslag; en sådan anser jag vara en oriktig princip, som bör ju förr dess hellre ändras. Här hafva så goda och talande skäl blifvit framlagda för den kongl. propositionen, att jag hoppas, att denna kammare skall lemna sitt bifall till densamma, hvarom jag härmed får anhålla.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes i enlighet med de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande punkt hemställt och sedan derpå att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, så vidt den skilde sig från Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, skulle bifalla denna framställning oförändrad; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

5—9 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

10 punkten.

Herr statsrådet friherre von Essen: Herr grefve och talman, mine herrar! I fråga om uppförande af ny länsresidensbyggnad i Umeå har statsutskottet nedsatt i sitt förslag det af Kongl. Maj:ts begärda beloppet 193,000 kr. till 170,000 kr. och såsom skäl för denna nedsättning anfört hufvudsakligen det skälet, att det nyuppförda länsresidenset i Jönköping kostade endast 160,000 kr.; men med afseende på de dyrare förhållanden, som i Norrland ega rum för byggnader, har utskottet ansett, att 10,000 kronors förökning af det anslag, som beviljades för Jönköping, skulle här vara tillräcklig.

Så snart statsutskottets förslag i detta ämne blef mig bekant, frågade jag öfverintendenten, hvad han ansåg om nedsättningen. Då tiden icke medgaf omarbetande af ritningarne, har jag endast kunnat af honom erhålla personligt meddelande i ett bref, hvori han bland annat säger, att egentliga orsaken till att Umeå länsresidens blir dyrare än Jönköpings är den, att arbetsmaterialerna äro mycket dyrare nu än då, att Umeå under alla förhållanden är en dyrare ort att bygga på än Jönköping, samt att eldsvådan ganska betydligt ökat detta förhållande i Umeå. En så stor nedsättning som 20,000 kr. låter sig därför icke göra utan betydande och för byggnadens soliditet och bekvämlighet ganska skadliga inskränkningar, hvarför han anhåller, att åtminstone ett belopp af 180,000 kr. måtte utverkas.

*Anslag till ny
länsresidens-
byggnad i Umeå.*

Anslag till ny
länsresidens-
byggnad i Umeå.
(Forts.)

Detta har jag velat meddela kammaren till den kraft och verkan det kan hafva. Naturligtvis kan Riksdagen säga: »här äro 170,000 kr; bygg med det!» Och naturligtvis kan ingen meniska bestrida möjligheten att med 170,000 kr. bygga de erforderliga lokalerna. Men jag skall be att få anmärka, att det gäller icke att bygga endast ett hus, som skall innehålla ambetslokaler och bostad för landshöfdingen, utan äfven en uthusbyggnad, som skall innehålla stall, vagnshus, bostad för kusk, tvättstuga, vedbod m. m. d., hvartill komma dyra planeringsarbeten. Huruvida nu en inskränkning skulle kunna göras till så betydande belopp, är jag icke i tillfälle att kunna meddela, men på grund af hvad öfverintendenten sagt, vore det önskligt, om kammaren ville bevilja åtminstone ett belopp af 180,000 kr.

Herr vice talmannen: Det kan ju icke nekas, att en sådan nedprutning som den statsutskottet här gjort i Kongl. Maj:ts proposition har något godtyckligt i sig, och att en sådan upplysning, som herr statsrådet och chefen för finansdepartementet meddelat, måste göra ett visst intryck. Jag ber dock att få fästa uppmärksamheten derpå, att här är fråga om så betydande byggnadsarbeten, att kostnaderna därför skulle uppgå alternativt till 193,000, 180,000 eller, såsom statsutskottet föreslagit, 170,000 kr., och jag föreställer mig — hvilket herr statsrådet också välvilligt medgifvit — att det svårligen skall kunna nekas, att det är möjligt att uppföra byggnaden för den lägsta af de tre siffrorna. Att uppföra den till lägre belopp på bekostnad af soliditeten vore högst beklagligt, och derom kan naturligtvis icke blifva tal. Men hvad beqvämligheten beträffar, hvarom också talats, är ju det ett mycket relativt begrepp; och byggnaden kan ju blifva beqväm nog, utan att därför *allt*, hvad man på senare tiden fordrar och söker göra gällande i afseende på beqvämlighet, utrymme, inredning och dylikt, blir iakttaget. Jag skulle ju härtill kunna lägga, att det verkligen mött icke så obetydliga svårigheter inom statsutskottet att få tillstyrkta dessa 170,000 kr., och att många voro mycket benägna att stanna vid 160,000 kr., och icke heller saknades de, som ansågo, att antingen en ännu lägre siffra eller fullständigt afslag borde vara det lämpligaste svaret på framställningen.

Det finnes dessutom ett särskildt skäl, hvarför man skulle kunna våga tro, att en nedsättning kan ske, och det ligger just i det förhållandet — hvarom också herr statsrådet erinrade — att betydande planeringsarbeten äfvensom uppförande af en uthusbyggnad ingå i förslaget. Denna uthusbyggnad är beräknad till 19,168 kr. och skulle innehålla stall, vedbod, förmodligen också tvättstuga och dylikt; men nog måste man medgifva, att nämnda siffra för en uthusbyggnad i stad förefaller bra hög.

Vidare äro icke mindre än 22,500 kr. föreslagna för planerings-

arbeten. I denna siffra ingår ett icke obetydligt belopp för stensättning mot gatan, men den kan naturligtvis göras mer eller mindre dyrbar. Vidare är det beräknadt 4,500 kr. för ett staket, men det kan också göras mindre dyrbart utan att soliditeten deraf lider.

Det är dessa skäl, som gjort, jemte svårigheten att finna anslutning till en större summa, att jag för min del ansett mig handla rättast och klokast att tillstyrka den summa, som statsutskottet har föreslagit, och därför yrkar jag bifall till statsutskottets förslag.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, biföll Kam-maren hvad utskottet i föreliggande punkt hemställt.

11 punkten.

Utskottets hemställan bifölls.

12 punkten.

Herr Sjöcrona: Herr talman, mine herrar! Jag har alldeles icke begärt ordet för att påyrka afslag å eller ändring i hvad statsutskottet här hemställt, utan jag har gjort det med anledning af en passus, som förekommer i statsutskottets motivering. Efter att hafva omnämnt att jag i anledning af särskildt uppdrag till finansdepartementet inkommit med betänkande i ämnet, åtföljdt af förslag till förordning i fråga om anläggning och begagnande af enskilda telegraf-, telefon- och likartade elektriska ledningar och att Kongl. Maj:t genom nådig remiss den 1 nästlidne november öfver berörda betänkande och förslag infordrat telegrafstyrelsens underdåniga utlåtande, fortsätter statsutskottet så här: »i anledning af det af departementschefen sålunda gjorda meddelande anser sig utskottet böra uttala sin tillförsigt derom, att innan någon förordning uti det af departementschefen omförmälda ämnet af Kongl. Maj:t utfärdas, Riksdagen varder satt i tillfälle att deröfver yttra sig.» Skulle nu statsutskottet härmed hafva velat uttala sin tillförsigt att Kongl. Maj:t icke skall i förevarande ämne vidtaga någon lagstiftningsåtgärd af beskaffenhet att enligt grundlagens bud böra afgöras af konung och riksdag gemensamt, utan att dervid följa detta grundlagens bud, så innebär detta uttalande en öfverflödig artighet mot Kongl. Maj:t, en artighet, som till och med är af ganska tvifvelaktigt värde. Men då man erinrar sig hvad statsutskottet yttrade i fjol, rörande Kongl. Maj:ts förslag om beviljande af anslag för anläggning af telefonledningar, kan man lätt sluta sig till hvad utskottet egentligen åsyftar. Det är att Riksdagen må sättas i tillfälle att bevara, så mycket som möjligt, de enskildes frihet — om jag så får säga — att få an-

*Anslag till ny
länsresidens-
byggnad i Umeå.
(Forts.)*

*Anslag till tele-
fonledningar.*

Anslag till tele-
fonledninggar.
(Forts.)

lägga telefonledningar och begagna sig af detta utmärkta samtalsmedel. Dervid skulle jag visst icke hafva någonting att anmärka, för så vidt verkligen de enskilde medborgarne hade någon frihet i detta afseende, hvilken man åsyftade att på något sätt kränka. Så är emellertid icke förhållandet. Det förslag, jag efter uppdrag afgifvit, innehåller, att den, som vill anlägga telefonledning eller annan elektrisk ledning, skall, för att få framdraga den öfver statens mark och allmän vägs eller statens jernvägsområde samt inom visst afstånd från staten tillhörig elektrisk ledning, begära tillstånd dertill i enlighet med de närmare föreskrifter förslaget innehåller. Det är egentligen det så mycket omtalade luftområdet öfver de allmänna vägarne, som frågan här gäller.

Jag medgifver visserligen, att den af mig föreslagna bestämmelsen härom kommer att leda derhän, att i de flesta fall den, som vill anlägga en längre telefonledning, måste dertill söka tillstånd af vederbörande myndighet, men detta är väl icke så förskräckligt farligt, då man vet, att, om icke särskilda omständigheter förefinnas, man alltid får tillstånd till hvad man begär. Deremot kan väl ingen vilja — hvad han nu än må tänka rörande det teoretiska spörsmålet om rätten att förfoga öfver luftområdet — på allvar påstå, att det bör vara fullkomligt fritt för hvilken enskild förstkommande som helst att öfver allmän väg draga fram telefonledningar efter eget behag, möjligen så låga, att en vanlig täckvagn icke kan komma fram på vägen.

Om denna min uppfattning är riktig, finnes uti mitt förslag icke något af beskaffenhet att Riksdagen skäligen bör deröfver höras. Men om Kongl. Maj:t genom ett uttalande från Riksdagens sida finner sig nödsakad att inhemta Riksdagens yttrande, så kan derigenom statsutskottets syftsmål komma att motverkas i stället för att främjas. Mitt författningsförslag utgår nemligen från den i betänkandet uttryckligen uttalade och i lagparagraferna med tillräcklig tydlighet angifna förutsättningen, att tillstånd till anläggning af telefonledning icke bör eller må nekas af hänsyn till befarad konkurrens med statens telegrafledningar. Således hvilar mitt förslag på en mycket liberalare grundsats än den, som hittills på grund af 1883 års kungörelse tillämpats.

Antagom nu, att mitt författningsförslag underställes nästa Riksdags pröfning. Vi veta, att mycket olika meningar göra sig gällande inom de särskilda kamrarne, och det är därför mycket troligt, att kamrarne fatta olika beslut. Riksdagen kan då icke gifva ett bestämdt yttrande att den godkänner förslaget, och följden deraf blir den, att Kongl. Maj:t anser sig icke kunna utfärda någon ny författning i ämnet, och att 1883 års kungörelse, som är mindre liberal än mitt förslag, kommer att fortfarande gälla. Det är detta, hvarpå jag velat fästa kammarens uppmärksamhet.

Jag är öfvertygad, att om en så betydande korporation som

Riksdagens statsutskott gjort ett uttalande i sitt memorial, Kongl. Maj:t skall derå fästa tillbörligt afseende, äfven om det icke intages i Riksdagens skrifvelse. Men det vore, på grund af hvad jag anfört, särdeles önskligt, att Kongl. Maj:t icke må behöfva genom uttryckligt uttalande i en Riksdagens skrifvelse anse sig bunden i afseende å frågans behandling.

*Anslag till tele-
fontledningar.
(Forts.)*

Jag vill icke gerna framställa något yrkande rörande motivering. Men jag har velat till kammarens protokoll uttala den önskan, att det ifrågavarande uttalandet icke måtte intagas i statsutskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse.

Herr vice talmannen: Den föregående talaren har fullkomligt rätt deri, att om den lagstiftning, som nu är i fråga, är af beskaffenhet att grundlagsenligt böra tillkomma Riksdagen, är det obehöfligt och kanske obehörigt, att statsutskottet påminner om att Riksdagen borde höras, men det är nogsamnt bekant, att gränserna för den ekonomiska och administrativa lagstiftningen i vårt land äro mycket sväfvande, och med den vaxelverkan, som på senare tider mer och mer gjort sig gällande mellan båda statsmagterna är det enligt min tanke högst önskligt, liksom det också verkligen blifvit allt mera vanligt, att Riksdagen i viktiga frågor, som kunna hänföras till sistnämnda område och således till Kongl. Maj:ts uteslutande lagstiftningsrätt, dock höres.

Jag tror således för min del, att hvad statsutskottet här tillåtit sig föreslå icke är annat än fullt befogadt, och hvad den ärade talaren meddelade om författningsförslaget har i det afseendet ingalunda ändrat min uppfattning.

Jag anhåller om bifall till statsutskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning bifölls utskottets i förevarande punkt gjorda hemställan.

13—16 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning af bankoutskottets den 28 sistlidne februari och den 1 i denna månad bordlagda memorial n:o 7, angående inköp för riksbankens räkning af H. Bukowskis samling af svenska och utländska sedlar m. m., biföll kammaren hvad utskottet i memorialet hemställt.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 28 sistlidne februari och den 1 innevarande mars bordlagda utlåtande n:o 20, i anledning af väckt motion om tillägg till § 23 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd.

Ang. tillägg till §. 23 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd.

Herr Billing: Ehuru den här föreslagna förändringen i kyrkostämmoförordningen icke har någon synnerligt stor betydelse, ber jag dock att med anledning af lagutskottets förslag få säga några ord.

Den motion, som föranledt lagutskottets förslag till förordning, går enligt min uppfattning i rätt riktning, och detta förslags antagande komme äfven att bereda en förbättring i nuvarande förhållanden; men jag hade önskat, att lagutskottet formulerat förslaget annorlunda och ber att få angifva skälen härför. Det är i synnerhet i två punkter, som jag skulle önska en annan ordning än den här föreslagna; den ena är den, som angifver att tjänstgöringstiden för suppleanterna endast skulle vara två år. Nu är väl att antaga, att denna bestämmelse är hemtad från förordningen angående suppleantval för kommunalnämnd på landet. Jag vet ej, hvilka skäl föranledt, att suppleanterna i kommunalnämnden väljas för kortare tid än de ordinarie ledamöterna. Säkert är att, om ett förslag, att suppleanter i kyrko- och skolråd skola väljas för samma tid som de ordinarie ledamöterna antoges, skulle derigenom lättnad beredas åt dem, som hafva att förrätta dessa val, emedan det då gälde att välja ordinarie ledamöter och suppleanter på samma sätt, vid samma tid och i samma ordning. Jag skulle vilja framställa frågan, hvad skälet egentligen varit dertill, att man föreslår, att suppleanterna skola väljas i annan ordning än de ordinarie, då i suppleantens begrepp ingår, att han är ställföreträdare för den ordinarie.

En annan anmärkning, kanske af större vikt, som jag skulle vilja göra, gäller lagutskottets förslag, att val af suppleanter skall bero på särskildt beslut af församlingen. Motionären har framställt alternativa förslag, dels att det skulle åläggas församlingarne att välja suppleanter för kyrko- och skolråd, dels att det skulle bero på församlingens fria beslut att härutinnan bestämma. Lagutskottet har valt den senare utvägen. För min del hade jag önskat att den andra utvägen blifvit vald, och att det således i lag blifvit bestämdt, att suppleanter för kyrko- och skolråd i församlingen skola finnas, och jag ber att härför få anföra trenne skäl. Det första är, att, som jag vågar påstå, det i nästan alla församlingar kan sägas vara behöfligt att de ofvannämnde suppleanterna finnas. Icke blott i de vidsträckta, glest befolkade församlingarna möter det stundom svårigheter att få kyrko- och skolråd fulltaliga, utan detta gäller äfven för de små, midt på slätten liggande. Jag har varit kyrkoherde i en liten församling på skånska slätten, en half mil från Malmö, och min erfarenhet derifrån bestyrker, hvad man från håll sagt om dessa svårigheter. Många gånger måste församlingens angelägenheter uppskjutas, därför att kyrkorådets eller skolrådets sammankomster, ehuru i vederbörlig ordning utlysta, voro för fåtaligt besökta.

Ordförandena göra kanske långa resor till dessa sammankomster, men vända om med oförrättadt ärende.

Det andra skälet är, att om äfven i en och annan enstaka församling suppleanter i förevarande afseende ej skulle nödvändigt behöfvas, torde det i alla fall vara önskligt att de finnas, då personer härigenom uppfostras till intresse för kyrkans och skolans angelägenheter. Det torde för de fleste vara ganska helsoamt att deltaga i kyrko- och skolrådets sammankomster såsom suppleanter, innan de en gång deri inträda såsom ordinarie ledamöter.

Ang. tillägg till § 23 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd.

(Forts.)

Det tredje skälet — på hvilket jag ber att få lägga en viss tonvigt — är följande: den, som dels såsom kyrkoherde, dels såsom ledamot i domkapitlet fått en något vidsträcktare erfarenhet af, hvad det betyder att anställa val i en församling, vet, att det icke är önskligt att vidtaga åtgärder med anledning af val oftare än nödigt är. Då det nu enligt lagutskottets förslag skulle bero på församlingens beslut, om suppleanter skola väljas, skulle således, så vidt jag förstår, hvarjt annat år, efter ärendets föregående beredande, på kyrkostämman fattas beslut, huruvida man nu skulle välja suppleanter eller icke. Är det skäl att hvarjt annat år göra detta till föremål för diskussion och beslut. Förhållandena kunna verkligen vara sådana i en församling, att de göra det önskligt, att sinnena icke uppröras genom något till och med så obetydligt som det nu ifrågavarande. Alldeles visst är, att i församlingarne ofta bildas partier, som söka efter och begagna hvarje tillfälle, som erbjuder sig, för att uppväcka strid, diskussion och oreda. Det har därför synt mig önskligt, att det icke öfverlättes åt församlingarna att hvarjt annat år besluta, huruvida suppleanter skola väljas eller icke, utan vore det af värde — då det nu faktiskt är behöfligt i de flesta församlingar och det i alla fall är önskligt att suppleanter finnas — att lagen stadgade obligatoriskt val af sådana i alla församlingar, och lagförslagets lydelse förändrades, med uteslutande af orden: »der församlingen så beslutar», samt vidare att tjänstgöringstiden bestämdes till densamma som för kyrko- och skolrådets ordinarie ledamöter. Men då ingen enda af lagutskottets ledamöter antecknat någon afvikande mening, och jag därför icke kan hoppas på något understöd från lagutskottet för ett förslag i denna riktning, vågar jag icke yrka återremiss, utan har härmed blott till protokollet velat anteckna min mening. Jag tror verkligen att något vore vunnet i sak, om de här ifrågavarande suppleanternas val icke ställdes i vederbörande församlingars fria skön, utan genom lag blefve föreskrifvet.

Herr Bergström: Den fråga, som nu behandlas, är verkligen icke större än att jag för min del skulle kunnat vara med om ett tredje af motionärens naturligtvis icke uppställt, men inom utskottet ifrågasatt alternativ, d. v. s. att helt och hållet afslå motionen;

Ang. tillägg till § 23 i förordningen om kyrkoråd samt kyrkoråd och skolråd.

(Forts.)

men för att icke komma i allt för ondt rykte att med förkärlek afstyrka motioner, lät jag öfvertala mig att vara med om ett af de alternativ, som motionären föreslagit.

Hvad först angår den föregående talarens åsigt, att val af suppleanter i förevarande fall borde vara obligatoriskt, och således valfrihet i detta hänseende icke ega rum, får jag för min del uttala den meningen, att jag icke vet något förhatligare än att anställa onödiga val och spilla tid dermed. Då det inom utskottet påvisades, att en mängd församlingar icke hade behof af dessa suppleanter, ansåg jag det kunna öfverlemnas åt församlingarnes fria val att, allt efter som de ansåge behof deraf förefinnas eller icke, välja suppleanter eller underlåta sådant. Detta förklarar anledningen, hvarför jag slöt mig till det andra alternativet. Jag kan vidare icke gå in på en sådan tolkning af den föreslagna lagtexten, som den förste ärade talaren gjort i så måtto, att han förmenar, att för hvarje gång val af kyrkoråds och skolrådsledamöter förekomme, skulle ovilkorligen beslutas, huruvida suppleanter borde utses eller icke. För min del tror jag, att församlingen är af lagtextens lydelse oförhindrad att en gång för alla fatta beslut om utseende af suppleanter, och att sådant beslut står vid magt, till dess församlingen genom nytt beslut annorledes bestämmer.

Hvad åter angår klandret deraf, att suppleanternas tjänstgöringstid bestämts till endast två år, ber jag att få påpeka följande förhållande. Förut hade tvister i församlingarna ofta uppstått till följd deraf, att lagen icke hade något stadgande, huruvida fyllnadsval skulle anställas vid tillfälligt inträffande ledigheter i kyrko- eller skolråd. Då stadgades genom förordningen den 13 april 1886 att »ledamöter i kyrko- och skolråd väljas för fyra års tid. Hälften af antalet, eller, om detta icke är jemnt, det antal, som är närmast under hälften, utträde dock efter lottning vid slutet af andra året från det denna förordning vinner tillämpning. Afgår ledamot under den för honom bestämda tjänstgöringstid, anställes fyllnadsval, och bör den sålunda valde tjänstgöra under den tid, som för den afgångne återstår». Då nu genom lag borde stadgas om suppleantval, skulle, med tillämpning af den grundsats, som den förste talaren förordade, följden hafva blifvit den, att äfven bland suppleanternas skulle hafva verkstälts utlottning, men detta ansåg man icke lämpligt. Om Riksdagen antager föreliggande förslag och det af Konungen gillas, inträda val af suppleanter samtidigt med att hälften af kyrkorådets ordinarie ledamöter med tillämpning af ofvannämnda förordning skola utses. Detta var det enkla skälet, hvarför man bestämde sig för att suppleanter i kyrko- och skolråd skulle tjänstgöra i 2 och icke som de ordinarie i 4 år. I annat fall skulle hälften af suppleanternas fått utträda efter lottning liksom de ordinarie, hvilket hade vållat krängel och och förvirring. Vidare står i detta afseende förslaget i öfverensstämmelse med förordningen angående kommunalstämma på landet.

Enligt denna är suppleanternas i kommunalnämnden tjänstgöringstid två, men ledamöternas fyra år. Huru kammaren i denna obetydliga fråga beslutar, är mig för öfrigt ytterligt likgiltigt.

Ang. tillägg till § 23 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd.

(Forts.)

Herr Billing: Jag ber om ursäkt, att jag ännu en gång begär ordet i denna fråga, men då jag tänker på alla de svårigheter, som tillämpningen af denna lag skall kunna bereda särskildt de unge prestmännen, kan jag icke underlåta att uttala ett beklagande deröfver att, om verkligen meningen med lagen är sådan, som den af lagutskottets ordförande framlagts, icke förslaget vunnit en annan formulering. Ty säkert är, att när presterna läsa denna lag och skola tillämpa den, kunna de knappt drista sig till att göra den tolkning, som lagutskottets ordförande nu gaf. Här står skrifvet: »då val af ledamöter i kyrkoråd eger rum, må, der församlingen så beslutar, jemväl utses hälften så många suppleanter» o. s. v. Då jag nu frågar: när skall församlingen besluta om suppleantval, svarar lagen med en tidsbestämmelse: »då val af ledamöter i kyrkoråd eger rum». Alltså kommer man nödvändigt, om man tolkar lagen efter ordalydelsen, till den slutsatsen att hvarje gång val af kyrkoråd förekommer, genom församlingens beslut skall afgöras huruvida val af suppleanter skall ega rum. Är åter förslaget mening den, som lagutskottets ordförande nu uttalat, vore det önskligt, att lagen formulerades så, att den icke gäfve anledning till tvekan för kyrkostämmans ordförande samt till möjliga klagomål inom församlingen. En så obetydlig fråga som denna kan under upprörda förhållanden i församlingen vålla ledsamheter, då man söker efter skäl till klagomål och begagnar hvarje tillfälle för att åstadkomma strid.

Vidare ber jag få säga, att den förklaring, som lagutskottets ordförande afgaf beträffande anledningen till att suppleanternas tjänstgöringstid bestämdes till endast två år, kan jag icke begripa, ty för mig är det alldeles klart, att saken icke blir enklare derigenom, att de ifrågavarande funktionärerna väljas för två och icke för fyra år, då de ordinarie väljas för fyra år och de förre äro de senares ställföreträdare.

Då lagutskottets ordförande varit så vänlig att säga, att det vore honom alldeles likgiltigt, hvilken formulering gäfvos åt det föreliggande lagförslaget, men jag anser det ligga vigt uppå att den af mig påyrkade vinner kammarens bifall, anhåller jag att få yrka återremiss till lagutskottet af det föreliggande förslaget.

Herr Reuterswärd: Jag fruktar, att en återremiss ej skulle leda till något gagn, ty sannolikt kommer Andra Kammaren att för sin del antaga lagförslaget, men jag kan icke neka till, att de anmärkningar, som af den förste talaren blifvit gjorda, synas hafva goda skäl för sig. Bestämmelsen med afseende på tiden, då de ifrågavarande valen böra ske, kan gifva anledning till många

Ang. tillägg till § 23 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd.

(Forts.)

tvister till följd af lagparagrafens otydlighet, och då så är, tror jag det vore klokt för tillfället afslå förslaget och låta det i en bättre form framträda vid en kommande riksdag. ●

I detta anförande instämde herr *Ekman*.

Herr *Lundin*: Jag anser alldeles icke, såsom lagutskottets ordförande uttryckte sig, att det är likgiltigt, hurudan utgången blir i denna fråga. Jag anser, att lagutskottet här sökt åstadkomma en formulering till presterskapets bästa, ty det händer ofta, att de ordinarie ledamöterna uteblifva, och då får ärendet uppskjutas till annan gång. Det var just för att göra en lindring i detta afseende som man ansåg, att det borde utses suppleanter. Deremot ansåg man inom lagutskottet, att det skulle vara obehöfligt att utse lika stort antal suppleanter som ordinarie ledamöter, samt att halfva antalet i de allra flesta fall skulle vara tillräckligt. På den grunden följde vi den principen, och jag tror det vore obetänksamt att nu upphäfva den, då den nu åsyftade förändringen kan vara af rätt stort behof i synnerhet i stora, vidsträckta, men glest befolkade församlingar, der de långa resorna äro en stor tunga för presterna, hvilken tunga lagutskottet genom det fattade beslutet velat lindra.

Jag tager mig friheten att vördsamt yrka bifall till lagutskottets förslag.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr grefven och talmannen i enlighet med de derunder framställda yrkandena propositioner, dels på bifall till hvad utskottet i nu förevarande utlåtande hemställt, dels derpå att utlåtandet skulle visas åter till utskottet, dels ock på afslag å utskottets hemställan, samt förklarade sig anse den sistnämnda propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Lundin* begärde votering, i anledning hvaraf och sedan till kontraposition dervid antagits återremiss, uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som afslår, hvad lagutskottet hemställt i sitt utlåtande n:o 20, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, visas utlåtandet åter till utskottet.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 34;
Nej — 62.

Justerades fyra protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 1,55 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Fredagen den 7 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 2, 30 e. m.

Justerades protokollet för den 28 sistlidne februari.

Upplästes och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrivelse, n:o 14, till Konungen i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående förändrad lydelse i vissa delar af värnpligtslagen den 5 juni 1885.

Anmälades och bordlades

lagutskottets memorial och utlåtande:

n:o 24, i anledning af Första Kammarens återremiss af utskottets utlåtande n:o 20, öfver väckt motion om tillägg till § 23 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd; och n:o 25, i anledning af väckt motion med förslag till ändring af giftermålsbalken i vissa delar; samt

Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande n:o 1, öfver väckt motion angående skrivelse till Kongl. Maj:t med anhållan om tillstånd till inrättande af s. k. industrilotterier.

Föredrogs ett från Andra Kammaran ankommet protokollsutdrag, n:o 103, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 7, i anledning af väckt motion angående skrivelse till Kongl. Maj:t med begäran om tillägg till 15 § i gällande folkskolestadga.

Herr Reuterswärd: Jag hemställer, att detta protokollsutdrag måtte remitteras till Första Kammarens första tillfälliga utskott.

Denna hemställan bifölls.

Föredrogs ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:r 105, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 9, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning rörande helgonskylden.

Herr Reuterswärd: Jag anhåller, att Andra Kammarens nu upplästa protokollsutdrag måtte remitteras till Första Kammarens tillfälliga utskott n:o 2.

Härtill lemnade Kammaren sitt bifall.

Föredrogs ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 106, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 11, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om föreskrifter för kronofogdar och länsmän att i vissa fall skriftligen underrätta kommunalstämmas ordförande om allmänna sammanträden.

Herr Reuterswärd: Jag föreslår, att detta protokollsutdrag måtte öfverlemnas till behandling af Första Kammarens tillfälliga utskott n:o 3.

Detta förslag antogs.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran följande den 5 i denna månad bordlagda ärenden, nemligen: konstitutionsutskottets utlåtande n:o 1 och memorial n:o 2, bevillningsutskottets betänkande n:o 2 samt lagutskottets utlåtande n:o 23.

Herr Reuterswärd erhöll på begäran ordet och yttrade:

Jag anhåller hos herr greffen och talmannen om proposition derå, att bevillningsutskottets betänkande n:o 2 måtte uppföras å föredragningslistan till det plenum, som inträffar nästkommande onsdag.

På gjord proposition lemnade Kammaren härtill sitt bifall.

Efter framställning af herr grefven och talmannen beslöts, att de ärenden, som denna dag bordlagts första gången, skulle sättas främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Justerades fyra protokollsutdrag för denna dag.

Kammaren åtskildes kl. 2, 40 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
